

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۹

۲۸ جمادی الثانی ۱۴۰۰

۱۴ مه ۱۹۸۰

۴۳۶

تحركات سياسى و تبليغاتى امريكا و ايران عليه يكدیگر، امروز، هم در امريكا و هم در ايران، در بالاترين سطح مسئولان دو کشور ادامه يافت.

در امريكا، كارتر ضمن نوعى اظهار اميدوارى اعلام كرد متحده انروپايى كشورش، تصميم گرفته اند كه اگر تا ۱۷ ماه مه (۲۷ اردیبهشت)، پيشرفتى در تلاش براى آزاد كردن گروگان هاى امريكا به دست نيايد، برنامه تحريم اقتصادى ايران را به مرحله اجرا در آورند. وى گفت: مسئولان اروپايى به طور مستقيم به ما اطلاع داده اند كه به تعهدات خود در مورد تحريم اقتصادى ايران عمل خواهند كرد و ما فكر مى كنيم كه متحدين ما اين كار را انجام دهند. البته كارتر اين سخنان را پس از يك گفت و گوى ۲۰ دقيقه اى با وزير امور خارجه امريكا، كه عازم اروپا بود، اظهار كرد.^۱ اين درحالى است كه فعاليت امروز ماسكى در اروپا خود نشانه اين است كه امريكا هنوز خيال چندان راحتى در مورد متحده انروپايى اش ندارد. ماسكى در جلسه امروز وزراى دفاع و امور خارجه كشور هاى عضو پيمان ناتو در بروكسل سخنرانى كرد و گفت: ايالات متحده امريكا از كشور هاى متحده اش انتظار دارد كه به منظور رهاى گروگان هاى امريكايى در ايران به يك رشته اقدامات اقتصادى و سياسى در اين ميان بپيوندند.^۲

در اين حال، راديو امريكا در ساعت ۲۲:۳۰، اعلام كرد: سازمان پيمان آتلانتيك شمالى امروز، نگرانى شديد خود را از اقدام غيرقانونى دولت ايران ابراز داشت. در اين خبر به بخش هاى اى از بيانیه اين سازمان كه در آن «از دولت ايران خواسته شده است به فوريت نسبت به آزاد ساختن و سالم بازگردانيدن گروگان هاى امريكايى اقدام كند»، اشاره شد.^۳ اين خبر نشان مى داد ماسكى پاسخى نسبتاً مساعد و البته در حد معمول گرفته است.

به گزارش خبرگزارى فرانسه از بروكسل، متن اعلاميه اى كه به دنبال گردهمايى امروز وزراى دفاع و امور خارجه كشور هاى عضو ناتو در بروكسل، درباره ايران انتشار يافت از اين قرار است:

«وزرا و نمایندگان بلژیک، کانادا، دانمارک، جمهوری فدرال آلمان، ایسلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، نروژ، پرتغال، ترکیه، انگلستان و آمریکا که روز چهاردهم مه (۱۳۵۹/۲/۲۴)، در بروکسل گرد هم آمدند، در مورد توقیف و ضبط غیرقانونی پرسنل و دارایی دیپلماتیک آمریکا در ایران که تجاوز آشکار به حقوق بین‌المللی محسوب می‌شود، اظهارنگرانی شدید می‌کنند. آنها همچنین تأکید کردند که این اعمال تنها ثابت در منطقه جنوب غربی آسیا را به خطر می‌اندازد. وزرا و مسئولین مذکور در نتیجه پیامی برای مقامات ایرانی ارسال داشتند و خواستار آزادی فوری و توأم با سلامتی گروگان‌های آمریکایی شدند.»^۴

در ایران، آیت‌الله دکتر بهشتی عضو مؤثر شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور که در واقع رهبری جناح رقیب بنی‌صدر در حاکمیت را برعهده دارد، امروز، در یک نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی به سؤالات آنان درباره مسائل مختلف از جمله گروگان‌ها پاسخ داد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از وی سؤال شد: «آیا شما می‌گویید پس از تشکیل مجلس، مسائلی چون انتخاب نخست‌وزیر، انقلاب فرهنگی و... به‌خاطر اهمیت بیشتر زودتر بررسی خواهند شد و سپس مسئله گروگان‌ها؟» دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «اینها مسائلی بسیار مهم هستند که می‌بایست بررسی شوند، مجلس بایستی ابتدا مشکلات دولت جدید را حل نماید و سپس در اولین فرصت مسئله گروگان‌ها را بررسی خواهند نمود.» یک خبرنگار خارجی پرسید: «مسئله گروگان‌ها باری است بر دوش دولت‌ها و آنها می‌خواهند برای حل آن تحریم اقتصادی نمایند. ممکن است توضیحی بدهید، در این شرایط فکر می‌کنید صلاح باشد که گروگان‌ها در بازداشت باقی بمانند؟» دکتر بهشتی پاسخ داد: «تحریم کمک خواهد نمود به ملت ما تا زودتر به روی پای خود بایستند، این می‌تواند به سود کشور ما باشد و در نتیجه ما می‌توانیم روش جدید اقتصادی برای خود طرح نماییم و ما از درون این تحریم اقتصادی می‌توانیم خود را بشناسیم، این به ما کمک خواهد نمود تا سیاست‌های خارجی دیگر خود را منطقی‌تر سازیم. در آینده بله مشکلاتی خواهد بود که به‌وسیله این تحریم ایجاد خواهد شد، اما هر جامعه زنده و هوشیاری می‌بایست آماده باشد برای تحمل این مشکلات فکرش را به کار ببرد و برای یافتن راه‌حل این مشکلات، تحریم اقتصادی مهم نیست برای ما، ولی مسئله نگه‌داشتن گروگان‌ها چیز دیگری است، ملت مسئول است تا درباره این تصمیم بگیرد و هر مشکل حاصل را حل نماید.»^۵

در همین حال، رئیس‌جمهور بنی‌صدر، امروز در گفت‌وگو با صد اوسیمما، برخوردی تندتر با مسئله آمریکا نشان داد، وی ضمن بررسی مسائل کردستان و ارتش گفت: همین امروز صبح، از آمریکا یک کسی که به اطلاعاتی دست یافته بود به من تلفن کرد و گفت که ۹۶ آمریکایی را اینها در مناطقی پیاده کرده‌اند و قرار است تا دو هفته دیگر خرابکاری‌هایی بکنند و شلوغی‌هایی در شهرهای ایران به وجود بیاورند. ۲ هلیکوپتر به بختیاری آمده و برای کردها هم اسلحه آورده است و ۱۹ ایرانی که سال‌ها در آمریکا بوده‌اند روانه ایران شده‌اند برای اجرای این کار. اینها

اطلاعات است و مقاماتی که مسئولیت امنیت کشور را دارند و حالا باید از یک رهبری طبق موافقت امام پیروی بکنند،* باید دنبال آن بروند و آن را پیدا کرده و خشتی سازند.**»*

امروز، بنی صدر با صدور حکمی سیداحمد سلامتیان را به‌عنوان دبیرکل گردهمایی بین‌المللی بررسی مداخلات آمریکا در ایران، منصوب کرد. به نوشته روزنامه *بامداد*، «براساس این حکم به سلامتیان مأموریت داده شد به‌عنوان دبیرکل این گردهمایی وظایف لازم را درمورد برگزاری گردهمایی مزبور به عهده گیرد. این گردهمایی که بنا بر رهنمود امام خمینی و دستور رئیس‌جمهوری از دوازدهم تا پانزدهم خردادماه در تهران تشکیل خواهد شد، وظیفه دارد دخالت‌های آمریکا در ایران را مورد بررسی قرار دهد. براساس حکم رئیس‌جمهوری سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها و ادارات مربوط موظف‌اند همکاری لازم را درمورد برگزاری این گردهمایی انجام داده و تسهیلات مقتضی را در انجام مأموریت دبیرکل گردهمایی فراهم سازند. دبیرکل این گردهمایی درمورد چگونگی کار گردهمایی به خبرگزاری پارس گفت: براساس رهنمود امام و دستوری که پیرو آن آقای بنی صدر دادند، مقرر شده بود که در این گردهمایی کوشش شود هرچه وسیع‌تر نمایندگان دولت‌ها، سازمان‌ها، احزاب

و گروه‌های مختلفی که بتوانند

در کشورهای خودشان دارای نفوذی باشند و ماهیت مداخلات آمریکا را به همه مردم خودشان بشناسانند به ایران دعوت شوند. بنابراین ضابطه‌ای که تا به حال به کار رفته این بوده که دعوت‌ها هرچه بیشتر وسیع‌تر باشد.»

سلامتیان توضیح داد: «اساس کار گردهمایی این است که ایران بتواند ادعای خود را علیه مداخلات ۲۵ سال گذشته آمریکا و جنایاتش در ایران و

احمد سلامتیان (ردیف پایین سمت راست) با حکم بنی صدر به‌عنوان دبیرکل گردهمایی بین‌المللی بررسی مداخلات آمریکا در ایران منصوب شد.

* یکی از مشکلات بنی صدر این است که نیروهای انقلاب پس از یک دوران شیفتگی به وی، به کلی از وی ناامیدند، تاجایی که حتی سفارش امام نیز آنها را به تبعیت مورد نظر بنی صدر، وادار نمی‌کند. در اینجا بنی صدر می‌خواهد از آخرین حمایت‌های امام از وی استفاده و این مشکل خود را حل کند.

** در واکنش به این اظهارات بنی صدر رادیو آمریکا روز بعد (۱۳۵۹/۲/۲۵)، اعلام کرد: «در واشنگتن، سخنگوی ریاست‌جمهوری آمریکا گفت هیچ‌گونه حقیقتی در این موضوع وجود ندارد و چنین اتهامی بی‌اساس است.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۸، ۱۳۵۹/۲/۲۶، ص ۹، بخش فارسی رادیو صدای آمریکا، ۱۳۵۹/۲/۲۵]

جاسوسی‌هایی که در کشور ما کرده است و مداخلات نظامی اخیرش به نحو احسن به اطلاع مردم دنیا برساند. به ترتیبی که با این سیاستی که امریکا شروع کرده در جهات مختلف علیه جمهوری اسلامی و علیه انقلاب اسلامی ایران تبلیغ کند که به خیال خودش می‌تواند انقلاب ما را نزولی کند و دوستانش را نسبت به آن مردد کند و دشمنانش را به آن مصمم‌تر کند، با این سیاست مقابله کنیم و کاری کنیم که انقلاب اسلامی تمام دوستان بالقوه خودش را نسبت به مداخلات امریکا آگاه کند و به دنبال آن بتواند همبستگی مردم سراسر جهان را در دفاع از انقلاب و ما و مبارزه با امپریالیزم امریکا جلب کند.»

احمد سلامتیان در پایان اشاره کرد: «طرحی که من دارم و امیدوارم در اجرای آن موفق شوم این است که چون این گردهمایی در روزهای ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ خرداد تشکیل می‌شود و برای انتخاب این تاریخ ما منظوری داشتیم، چون سالگرد قیام خونین ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ است؛ یعنی سالگرد یکی از خونین‌ترین مداخلات و جنایات امریکا در ایران و سالگرد شروع قیام عظیم ملت ایران است که منجر به انقلاب اسلامی شد و در مراسم سالگرد آن مردم ایران بار دیگر تصمیم، اراده و قاطعیت خودشان را نشان خواهند داد و ما می‌خواهیم نمایندگان افکار عمومی جهان شاهد باشند که مردم ما تا چه حد در راه مبارزه با هر طاغوتی اگر این طاغوت ابرقدرت هم باشد مصمم هستند.»^۷

۴۳۷

به‌دنبال حضور غافلگیرکننده امریکاییان در طبس و در پی گزارش‌های متعدد مبنی بر رؤیت اجسام پرنده مشکوک در نقاط مختلف کشور، ستادی در وزارت کشور به منظور پیگیری و بررسی مسائل مذکور، تشکیل شده است. امروز، ستاد مشترک ارتش، در نامه‌ای به وزارت کشور ضمن طرح یک پیشنهاد، اصل رؤیت اجسام مزبور را به‌نحوی زیر سؤال برد. متن کامل پیام که رونوشت آن برای فرماندهی سپاه نیز ارسال شد، چنین است:

۱. در پی مشاهدات شیئی پرنده در هفته اخیر در تهران و شهرستان‌ها چنین استنباط می‌گردد که ممکن است عملیاتی از طرف دشمن در شرف تکوین بوده و یا ستون‌پنجم دشمن جهت فرسودگی پرسنل و وسایل مخصوصاً کم‌کردن آمادگی نیروی هوایی دست به چنین کاری می‌زند.

۲. در رابطه با این جریان کمیسیونی در اداره سوم تشکیل که پس از بررسی همه‌جانبه چنین نتیجه‌گیری شد که:

الف) [در] ستادی که در وزارت کشور جهت پیگیری و بررسی مسائل فوق تشکیل شد از وجود پرسنل متخصص مخصوصاً افسران نیروی هوایی استفاده گردد.

ب) اشخاصی که تلفناً اخبار را به ستاد می‌دهند شناسایی شده و عنداللزوم با تلفن‌های معکوس صحت و سقم گزارش‌کننده را بررسی و در صورت کذب مطالب، علت و انگیزه چنین اقداماتی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.^۸

یادآوری می‌شود همین امروز هم در تلفن گرامی از فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری اعلام شده است: «گزارش واصله از ناحیه ژاندارمری هرمزگان مستند به گزارش هنگ عباسی و گروهان ژاندارمری قشم حاکی است ساعت ۱۱:۴۰ دقیقه جاری، یک فروند هواپیمای ناشناس بدون صدا، خاکستری رنگ که در فاصله حدود ۷۰۰ متری پاسگاه درگهان به حالت آرام از بالای کوه در پرواز بوده مشاهده [و] جریان به‌وسیله هنگ مزبور به پایگاه نهم شکاری بندرعباس اعلام گردید.»^۹

۴۳۸

درحالی‌که روابط ایران و امریکا در بحران جدی قرار دارد، برخی مسائل مربوط به ابرقدرت شوروی نیز نگرانی‌های مربوط به روابط خارجی را افزایش می‌دهد. محور اصلی ایجاد این نگرانی، مسئله افغانستان است که در اشغال ارتش شوروی و تحت حاکمیت رژیم وابسته به آن قرار دارد. تحرکات ضدروسی گروه‌های اسلام‌گرا در افغانستان مورد حمایت آشکار و پنهان ایران است. بسیاری از مبارزان افغانی در ایران دفاتر علنی و رسمی دارند.

در این شرایط، شهربانی خراسان از تجاوز هواپیماهای شوروی در ساعت ۱۰ صبح امروز، خبر داد. براساس این گزارش: «تعداد ۲ فروند هواپیمای شوروی در نوار مرزی ایران و افغانستان نزدیک به ۱۰ کیلومتر به حریم هوایی ایران تجاوز و پس از نیم‌ساعت پرواز در فضای ایران به افغانستان مراجعت نموده است»^{۱۰} اما خبر تکمیلی را ساعت ۲۰:۴۲، فرماندهی سپاه به ستاد مشترک بدین شرح اعلام کرد: «برابر اطلاع رسیده از تایباد (طیبات) در ساعت ۱۰ روز جاری، ۲ فروند هواپیمای روسی بر فراز خاک ایران به پرواز درآمده و تا نزدیک تایباد فیلمبرداری کرده است. طبق همان گزارش حدود ۱۰۰۰ دستگاه تانک روس در مرز ایران و روسیه در شمال خراسان به‌طرف ایران در حرکت می‌باشند. (تایباد در شمال شرقی ایران است).»^{۱۱}

یادآوری می‌شود از نظر حمایت از مبارزان افغان و نیز حضور آنان در کشور، ایران و پاکستان وضع تقریباً مشابهی دارند. از این رو امروز، دولت افغانستان مذاکره درخصوص روابط دوجانبه و نیز مسئله عقب‌نشینی نیروهای شوروی از خاک افغانستان را به پاکستان و ایران پیشنهاد داد. به گزارش خبرگزاری تاس از کابل، دولت افغانستان پیشنهاد مذاکرات دوجانبه به هریک از این دو کشور را برای برقراری روابط دوستانه با آنها داده است.^{۱۲}

* پراترها از متن سند است.

** خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش مذکور از مسکو، از اسلام‌آباد نیز گزارش داد: دولت پاکستان پیشنهاد افغانستان را برای مذاکره جداگانه با این کشور رد و اعلام کرد که هر نوع مذاکره تازمانی که نیروهای شوروی افغانستان را ترک نکنند، امکان‌پذیر نیست.

دولت انگلیس نیز پیشنهادی از دولت افغانستان دریافت کرده است که براساس آن دولت انگلیس باید قبل از عقب‌نشینی نیروهای شوروی (درباره امنیت و تمامیت ارضی افغانستان) تضمین سیاسی به دولت افغانستان بدهد. لندن این پیشنهاد را رد و از آن به شدت انتقاد کرده است.^{۱۳}

از سوی دیگر، امروز، منابع مبارزان افغان گفتند: مجاهدین اسلامی و گروه‌های مبارز ممکن است دولت در تبعید افغانستان را تشکیل دهند. به گزارش آسوشیتدپرس از اسلام‌آباد، امکان تشکیل دولت افغانستان در نشست سران قبایل ۲۸ استان افغان که اخیراً در پیشاور برگزار شد، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.^{۱۴}

به این ترتیب در روابط ایران و شوروی نیز نوعی بحران بر سر افغانستان تداوم خواهد داشت.

۴۳۹

نشریه *السفیر* از اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن گزارش جدیدی، به قلم مخبر خود که جزء گروگان‌های سفارت بوده است، منتشر کرد؛ در این گزارش مطامع و اقدامات عراق و وابستگان آن در امر عربستان‌سازی در خوزستان، به‌نحو روشنی بازگو شده است.

گزارش امروز آسوشیتدپرس از بیروت در این باره بدین شرح است: «رهبر اشغالگران سفارت ایران در لندن، پیش از حمله موفقیت‌آمیز نیروهای ویژه انگلستان در مصاحبه‌ای به خبرنگار روزنامه *چپ‌گرای السفیر* که در گروگان اشغالگران بود، گفته است برای کسب خودمختاری خوزستان، گروگان‌گیری و حملاتی از این قبیل ادامه خواهد یافت. مصطفی کرکوتی مخبر *السفیر* یک روز پیش از حمله کماندوهای انگلیسی، توسط مهاجمین آزاد شد. وی در تماس‌های بین مهاجمین و پلیس اسکاتلند یارد انگلستان نقش مترجم را داشت. رهبر مهاجمین که سه نام مستعار عون، سلیم و شمعون را برای خود انتخاب کرده بود و در جریان حمله کماندوهای انگلیسی کشته شد، گفته است که وی و همراهانش متعلق به یک سازمان سیاسی به نام "سازمان سیاسی خلق عربستان" می‌باشند. ... دولت بعثی عراق که با رژیم آیت‌الله خمینی دشمنی می‌ورزد این استان را عربستان می‌نامد و از مبارزه ساکنان عربستان [خوزستان] برای کسب خودمختاری حمایت می‌کند. رهبر مهاجمین گفته است اشغال سفارت ایران [در لندن] ... بخشی از مبارزه قهرآمیز ما برای کسب خودمختاری و تغییر نام خوزستان به عربستان است که از مهم‌ترین اهداف ما به شمار می‌روند.

السفیر به نقل از رهبر مهاجمین نوشته است این جنبش خواستار تجزیه و تصرف منابع نفتی استان نیست. اصولاً مسئله خودمختاری نفت را شامل نمی‌شود و مسائل اقتصادی و امور خارجی را دولت مرکزی باید هدایت و رهبری کند. وی گفته است که ۲۷ سال دارد و در یک خانواده مرفه خوزستانی متولد شده و پس از اتمام تحصیلاتش در رشته زبان از دانشگاه تهران وارد فعالیت‌های سیاسی شده است. وی مدعی شد که در زمان شاه مخلوع توسط ساواک دستگیر و شکنجه شده است. وی معتقد بود که در زمان شاه ایرانی کردن عربستان آغاز شد و شاه ۸۵ درصد از ۳ میلیون

سکنه این استان را بی سواد نگاه داشته بود. وی گفت یک کمیته مرکزی ۳۰ نفری من جمله خود وی پس از سقوط شاه برای کسب خودمختاری به نحو مسالمت آمیز با رژیم [آیت الله] خمینی مذاکره کرده است، لیکن این مذاکرات به جایی نرسیده است. وی افزود پس از برخوردهایی که در تاریخ ۲۹ ماه مه ۱۹۷۹ [۱۳۵۸/۳/۸]، در خرمشهر روی داد* سازمان وی تصمیم گرفت علیه رژیم [آیت الله] خمینی به مشی مسلحانه روی آورد. وی مدعی شد که در جریان این زدوخوردها، ۲۲۰ نفر از تظاهرکنندگان مخالف دولت کشته و ۶۰۰۰ نفر زخمی شدند.^{۱۵}

۴۴۰

رژیم عراق که علاوه بر سرکوب بی رحمانه حزب الدعوه و تشکل های اسلامی نظیر آن، سرکوب حزب کمونیست عراق و نیز اخراج قاطعانه ایرانی الاصل های عراق را دنبال می کند، در عین حال از تداوم ابراز چپ گرایی و نوعی اسلام گرایی نیز غافل نیست. سه گزارش که در پی آمده، به ترتیب بیانگر سه جنبه یاد شده است:

بقایای حزب کمونیست عراق که از سرکوب جان به دربرده و به خارج کشور گریخته اند، هفته گذشته چهل و ششمین سالگرد تأسیس این حزب را در سوئد جشن گرفتند. در پیام سازمان حزب توده ایران در سوئد که «خطاب به حزب برادر، حزب کمونیست عراق» فرستاده شده، آمده است: «سازمان حزب توده ایران در سوئد، چهل و ششمین سالگرد تأسیس حزب برادر، حزب قهرمان کمونیست عراق را که در شرایط بسیار دشوار خفقان مبارزه می کند، گرامی می دارد. ... مردم ایران و حزب طبقه کارگر، حزب توده ایران از مبارزات مردم عراق به رهبری نیروهای مترقی و پیشرو علیه رژیم دیکتاتوری و ضدملی صدام حسین پشتیبانی می کنند.»^{۱۶}

در این حال امروز، نمایندگان رانده شدگان از عراق که در محل سفارت تونس در تهران تحصن کرده اند در تلگرامی به دبیرکل اتحادیه عرب، خواستار رسیدگی به وضع بستگان خویش در عراق شدند. در این تلگرام آمده است: بعضی از خانواده های ما بیش از دو بیست سال در عراق ساکن بوده اند و اکنون دولت عراق، تمامی اموال آنها را مصادره و جوانان ما را که بین ۲۰ تا ۲۸ سال سن دارند، به نظام اجباری برده و آنها را از خانواده هایشان جدا کرده است. در ادامه این تلگرام اضافه شده است: ما از دبیرکل اتحادیه عرب خواستاریم به وضع برادران ما در عراق رسیدگی شود و از اجحاف و ظلمی که به خانواده ها و بستگان ما روا می شود، جداً جلوگیری به عمل آید. متحصنین اعلام کردند: تا رسیدگی جدی به وضعشان به تحصن خود ادامه خواهند داد.^{۱۷}

همچنین امروز، خبرگزاری پان عرب از توکیو گزارش داد: «به دعوت دکتر شوقی فوتاکی رئیس کنگره اسلامی ژاپن یک هیئت عراقی به ریاست نوری فیصل الشهیر وزیر اوقاف عراق، برای انجام دیداری

* برای اطلاع بیشتر از جزئیات حوادث خوزستان از جمله در هشتم و نهم خرداد سال ۱۳۵۸، رجوع شود به: حسین یکتا، کتاب دوم روزشمار جنگ ایران و عراق (بحران در خوزستان)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ اول، زمستان ۱۳۷۷.

از ژاپن وارد توکیو شدند. الشهیر در فرودگاه توکیو اظهار داشت هدف از این دیدار تقویت مناسبات دوستانه عراق با مسلمانان ژاپن و حمایت از آنان است. وی افزود: صدام حسین رئیس جمهوری عراق برای ساختمان یک مسجد جدید در توکیو مبلغ ۲۵۰ هزار دلار به کنگره مسلمان ژاپنی کمک خواهد کرد. دیدار هیئت عراقی از ژاپن تا ۲۲ ماه مه [۱۳۵۹/۳/۱]، به طول خواهد انجامید.^{۱۸}

۴۴۱

امروز نیز پیگیری تحرکات عراق در مورد تقویت و تأسیس استحکامات مرزی و شناسایی عراق، در گزارش‌های متعدد به مقامات مسئول ارسال شد.

گزارش اصغر ابراهیمی استاندار ایلام، به معاونت سیاسی وزارت کشور به استناد اعلام ژاندارمری موسیان از اقدام امروز نیروهای عراقی به مرمت جاده فرعی مجاور میله‌های مرزی ۲۲/۲۰ و ۲۲/۱۹ به وسیله کریدر و تقویت پاسگاه بازرگان با استقرار ۲ دستگاه کریدر، ۲ دستگاه نفربر و ۲ دستگاه خودرو دیگر حکایت دارد.^{۱۹}

در گزارش گردان ساحلی خسروآباد به فرماندهی پس از بررسی‌های متعدد به وسیله قایق در ارون‌درود چنین آمده است: «روبه‌روی کشتی سوخته و کمی پایین‌تر استحکامات بتونی زیادی دیده شده و دو عدد سنگر بتونی مجهز نیز در لبه ساحل تعبیه شده که به احتمال قوی در داخل آنها سلاح ضد هوایی کار گذاشته شده است و پرسنلی هم به حالت آماده‌باش در محل به سر می‌برند. همچنین اطراف محل مذکور تعدادی پایه دیده شده و احتمالاً پایه‌ها مربوط به دوربین می‌باشد. ... روبه‌روی نهر عبود در شطیط، ۲ عدد سنگر بتونی و چند نمونه استحکامات نظامی تعبیه شده که پرسنل نظامی در آن مستقر شده‌اند. ... روبه‌روی شطیط بالاتر از اسکله ۲۸ به طرف آبادان در قسمت اداره بندر کشور هم جوار ۲ عدد سنگر تعبیه شده است. ... یک محور جاده خاکی روبه‌روی شطیط احداث شده که به نظر می‌رسد از بصره تا فاو ادامه داشته باشد».^{۲۰}

شهربانی آبادان در گزارشی از تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۲۲:۵۰ و بازگشت آن به عراق بر اثر شلیک ضد هوایی فرودگاه آبادان خبر داد.^{۲۱}

گزارش ژاندارمری خوزستان به اداره کل انتظامی وزارت کشور نیز حاکی است: «یک ایستگاه تقویت‌کننده تلویزیونی به تازگی در مقابل منطقه سعیدیه دولت بعثی عراق احداث نموده که برنامه‌های فرستنده میان بصره و کانال بغداد را تقویت و در سراسر منطقه پخش می‌نماید».^{۲۲}

۴۴۲

در حالی که گزارش منابع موثق خودی، هرروزه از تحرکات و تقویت و تأسیس استحکامات مرزی عراق حکایت دارد، عراق حتی به یک مورد تقویت سنگرهای مرزی از سوی ایران رسماً اعتراض می‌کند. توجه به مضمون ابلاغیه امروز ستاد مشترک به اداره مرزبانی ژاندارمری و سابقه قضیه، گویای خصلت

بهانه جویانه عراق است که با احساس برتری مطلق و از موضع قدرت با این گونه اقدامات برخورد می‌کند. در ابلاغیه مزبور آمده است: «باتوجه به متن نامه به شماره بازگشتی فوق به مرزبان خانقین، پاسخ داده شود که اجرای کلیه موارد پروتکل سرحدات ایران و عراق دوجانبه بوده و از طریق هردو کشور بایستی رعایت گردد. با نگرش به اینکه تمامی نوار مرز ایران از طرف آن دولت با تقویت کلی مورد تهدید قرار گرفته و اکثر اوقات مورد حمله و زیر آتش خمپاره و مسلسل‌های مأمورین دولت مزبور نیز قرار می‌گیرد، [آیا] احداث یک سنگر در منطقه قصرشیرین مخالف قرارداد می‌باشد؟!» البته در آخر ابلاغیه شرط احتیاط هم رعایت شده و آمده است: «علی‌هذا خواهشمند است مقرر فرمایید حتی‌الامکان سعی گردد تا از دادن هرگونه فرصت به منظور سوءاستفاده آنان خودداری گردد.»^{۲۳}

سابقه اعلامیه یادشده، برمی‌گردد به نامه مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۸ اداره مرزبانی ژاندارمری که با موضوع "ادعای مقامات عراقی" به دفتر ریاست جمهوری ارسال شده است. متن کامل نامه بدین شرح است: «گزارش مرزبان قصرشیرین گویا است مرزبان خانقین طی شرحی اعلام داشتند که یکی از سنگرهای مرزداران ایرانی که در داخل خاک ایران قرار گرفته به خط مرز نزدیک بوده مغایر پروتکل امنیت سرحدی بین ایران و عراق می‌باشد، لذا خواستار برچیدن آن شده است. متعاقب آن این موضوع از مجرای سیاسی مطرح گردید.

چگونگی پاسخ وزارت امور خارجه به آگهی واصله گویاست که پروتکل امنیت در سرحدات ایران و عراق مورخ ۱۳۵۴/۲/۲۳، ناظر بر جلوگیری از رخنه عوامل خرابکار به داخل خاک طرفین متعاهدین می‌باشد و در آن منعی برای ایجاد استحکامات نظامی که احتمالاً می‌تواند برای جلوگیری از رخنه عوامل خرابکار مؤثر باشد دیده نمی‌شود، چنانچه بین مقامات نظامی ایران و عراق درخصوص احداث سنگر و سایر ابنیه نظامی در حدود مرز توافق جداگانه‌ای به عمل آمده، آگهی شود که مراتب به همین نحو به مرزبان قصرشیرین ابلاغ شد. گزارش مجدد مرزبان قصرشیرین گویاست که مرزبان خانقین طی شرحی مجدداً اعلام داشته است (خواهشمند است هرچه سریع‌تر سنگر مذکور که مخالف قراردادهای منعقد بین طرفین می‌باشد و محل خطری برای عراق و منطقه مجاور است، رفع نمایند. در صورت عدم رفع آن در این روزها ناچار متوسل به وسایل دفاع از جان خود خواهیم شد) به مرزبان قصرشیرین ضمن تأکید نظر قبلی وزارت امور خارجه آگهی شد که به مرزبان مقابل متقابلاً بدون اینکه وارد جریان بشود اعلام دارد سنگرهای خود را که در مرز استقرار نموده‌اند، جمع‌آوری نمایند. به نظر می‌رسد مقامات عراقی موضوع احداث سنگر مذکور که در داخل قلمرو ایران واقع است [را] مستمسک تجاوز احتمالی در منطقه مورد نظر قرار دهند. در این مورد دستورات مراقبتی صادر شد.

فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، سرتیپ ظهیرنژاد ازسوی سرتیپ مالک»^{۲۴}

۴۴۳

حمله مهاجمان متکی و وابسته به عراق در منطقه عمومی کرمانشاه و قصر شیرین، امروز هم ادامه یافت. گزارش امروز مرکز فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری حاکی است: «منابع آب شهرک مهدیه سرپل ذهاب کرمانشاه در قسمت سراب قره‌بلاغ و همچنین سه دستگاه موتور آبرسانی در نزدیکی این منابع با مواد منفجره و گلوله آر.پی.جی ۷ منهدم و خساراتی نیز به ساختمان‌های منابع وارد شده است.»^{۲۵}

همچنین به گفته سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاهان، مهاجمان مسلح در ۲۴ ساعت گذشته به ۴ پاسگاه سرفیروزآباد، ماهیدشت، کوزران و سراب نیلوفر حمله کردند که با تیراندازی شدید مأموران مجبور به عقب‌نشینی شدند. وی افزود در این درگیری‌ها گروهی از مهاجمان کشته یا مجروح شدند.^{۲۶}

به گزارش دکتر کاظمی مدیرعامل بهداری و بهزیستی کرمانشاه، در حمله مهاجمان مسلح به ۳ درمانگاه اسلام‌آباد غرب به نام‌های شیخ مصطفی، قوچمی و دادیار، ۲ درمانگاه بر اثر انفجار مواد منفجره از بین رفتند و دو کارمند بهداری به گروگان گرفته شدند. در این حمله ۵۰ نفر شرکت داشتند. وی افزود: پزشک درمانگاه دایار موفق به فرار شده و اکنون در اسلام‌آباد است، اما به علت نداشتن امنیت شغلی حاضر به بازگشت به محل کار خود نیست.^{۲۷}

۴۴۴

در سنندج از حدت اوضاع کاملاً کاسته شده و وضعیت به سرعت رو به بهبود است، اما هنوز تا وضعیت عادی فاصله زیادی وجود دارد.

امروز، امتیاز و ابتکار عمل چشمگیر گروه‌های مسلح غیرقانونی در سنندج، امکان خروج از رخنه موجود نیروهای خودی در شمال‌شرقی، سمت جاده سقر است.^{۲۸} در واقع، گروهی که در شهر درگیر کار تشکیلاتی بودند، این امتیاز را داشتند که به وسیله تشکیلات، قبل از به دام افتادن خارج شوند. بالطبع عده‌ای هم در لایه‌های پایین تشکیلات یا هواداران عادی قربانی می‌شدند که به خصوص از نظر گروه‌هایی چون کومه‌له که روش و بینش آن مبتنی بر بی‌رحمی و دامن‌زدن به تضاد و نفرت پایه‌گذاری شده است، امری منفی هم نبود و به اصطلاح باعث تعمیق و تداوم جدی‌تر مبارزه می‌شد. به این دلیل تا همین چند روز قبل، ماندن در شهر توجیه، توصیه و تشویق می‌شد. سازمان چریک‌های فدایی خلق، در نشریه شاخه سنندج این سازمان با نام خبر، شماره ۷۶ مورخ ۱۳۵۹/۲/۲۰، نوشته است: در جلسه مشترک، نیروهای سیاسی شهر (کومه‌له، دمکرات، فدائی) به این نتیجه رسیده‌اند که تا پیروزی با چنگ‌و‌دندان، از شهر دفاع خواهند کرد و این تصمیم در برابر کسانی است که «شایع کرده بودند پیشمرگه‌ها شهر را ترک می‌کنند. براین اساس، به هواداران سازمان چریک‌های فدایی خلق در سنندج اعلام می‌داریم زیر

نظر سازمان با رهنمودهای سازمان و با هماهنگی و همکاری با حزب دمکرات کردستان ایران و کومه‌له به مقاومت پرداخته تا به آخر پیش خواهیم رفت. ... باید سرسخت و مقاوم، در تمامی جبهه‌ها و با تمامی اشکال اصولی به مبارزه برحق خود ادامه دهیم»^{۲۹}

همان‌گونه که پیداست گروه‌ها شکست راهبرد و تاکتیک خود را نمی‌پذیرند و هریک به‌نوعی آن را توجیه می‌کنند تا زمینه برای تحرکات آتی از دست نرود. برای مثال کومه‌له در یکی از نشریات وابسته* چنین توجیه و ادعا کرده است: «پیشمرگ‌های کرد در تاریخ ۱۳۵۹/۲/۲۴... از شهر خارج گردیدند تا مبارزه خود را در جبهه‌ای دیگر ادامه دهند. دولت این تغییر شیوه جنگ را به حساب پیروزی خود گذاشته و برای آن جشن گرفت. مبارزه خلق با ضدخلق همیشه به یک شکل نبوده و نیست»^{۳۰} این سازمان در مطلب دیگری آورده است: «با تقویت وسیع نیروهای دشمن، امکان حفظ شهر دیگر متضمن خسارات بسیاری است. ... نیروهای پیشمرگ که در شهر در یک حالت تدافعی به سر می‌برند، می‌توانند با رفتن به کوه به یک نیروی تعرضی تبدیل گردند. نیروهای پیشمرگ با عقب‌نشینی از شهر، بار دیگر ابتکار عمل را به دست می‌گیرند و... عقب‌نشینی مبتکرانه آخرین شکستی است که در این جنگ بر نیروهای ارتش و پاسدار وارد می‌آید»^{۳۱}

وضعیت سنندج به‌گونه‌ای است که هنوز ارسال تجهیزات و نیروهای رزمنده ضرورت دارد. در ساعت ۱۸:۵۰ امروز، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی هوایی اعلام کرد: «دستور فرماید با هماهنگی سپاه پاسداران، نسبت به حمل ۸ تن مهمات و ۴۰ نفر از تهران به سنندج اقدام شود»^{۳۲} این ابلاغ با قید "آنی"، در پاسخ به درخواست قبلی سپاه، صادر شد.

درعین حال اکنون برای پاسداران و ارتشیان، مهم‌تر از پاک‌سازی و کشف بنک‌ها و مراکز باقیمانده گروه‌ها، وضع عمومی شهر و اوضاع مردم است و در این باره امنیت گروه‌های امدادی و امدادسازان اهمیت دارد. به‌عنوان مثال در ساعت ۱۳:۵۰ امروز، مرکز فرماندهی عملیات سپاه در تهران به عملیات سپاه همدان ابلاغ کرد: «یک ستون حامل دارو و آذوقه از طریق تهران - همدان عازم سنندج می‌باشد. با هماهنگی با شیروخورشید همدان برای اسکورت این ستون از همدان به سنندج اقدام نمایید»^{۳۳}

قابل ذکر است همین امروز، تلفن گرامی بدین شرح از سرپرستی جمعیت شیروخورشید سرخ (دکتر سامی) به فرماندهی سپاه ارسال شد: «برادر دوزدوزانی فرمانده محترم سپاه، به قرار گزارش واصله از سنندج از گروه امدادی و درمانی جمعیت شیروخورشید سرخ که از دو هفته قبل برای خدمات امدادی و درمانی به سنندج اعزام شده بودند و مدیرعامل جمعیت مزبور از دیروز، هیچ‌گونه خبری در دست نیست که اسباب نگرانی شدید فراهم کرده است. تمنا دارم دستور فرمایند از طرف فرماندهی سپاه پاسداران وضع این افراد روشن و نتیجه را اعلام فرمایند»^{۳۴} در پایان اسامی چند تن از پزشکان همراه گروه مزبور بدین ترتیب ذکر شده است: دکتر ملک‌زاده، دکتر بوجاری و دکتر قاسم آل‌علی.

باین همه، ارسال کمک‌ها ادامه دارد؛ از جمله به گزارش خبرگزاری پارس، امروز، جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه یک تیم پنج‌نفره از امدادگران این جمعیت را برای کمک و دادن خدمات درمانی به مصدومان و مجروحان راهی سنندج کرده است. همچنین «محموله یک کامیون دارو، ارسالی از سوی جمعیت شیروخورشید سرخ ایران برای بیمارستان صحرایی مستقر در سنندج و سایر مراکز درمانی با هواپیما به این شهر فرستاده شد.»^{۳۵}

در همین زمینه، در اطلاعیه مشترک لشکر ۲۸ کردستان و سپاه پاسداران مستقر در سنندج که امروز انتشار یافت، آمده است: «مردم شریف سنندج اینک که سلطه گروه‌های خودکامه مسلح در شهر شما پایان یافته و ضدانقلاب ناچار به پذیرش رسوایی و فرار گشته است خوشحالیم که به اطلاع شما برسانیم ستاد هماهنگی امداد ارتش و سپاه پاسداران از امروز چهارشنبه ۱۳۵۹/۲/۲۴، فعالیت خویش را آغاز نموده و تاکنون مواد غذایی به چهارصد خانواده رسانیده و این کمک‌رسانی همچنان ادامه دارد. همچنین از صبح ۱۳۵۹/۲/۲۵ پنجشنبه از ساعت ۹ صبح، درمانگاه امداد جهت پذیرش کلیه بیماران جنب باشگاه افسران کار خود را شروع می‌کند.»^{۳۶}

۴۴۵

امن شدن راه زمینی زنجان به سنندج و از این نظر حل مسئله دیواندره، امری ضروری و مرتبط با موضوع سنندج است. در این باره در پیامی که ساعت ۱۶:۴۰ امروز از سپاه زنجان به تهران مخابره شد، آمده است: «دیواندره هم‌اکنون در دست ارتش و سپاه پاسداران می‌باشد و مردم از طرف حزب‌ها تهدید شده‌اند و دیروز، دکان‌ها را به حالت تعطیل درآورده بودند و مهاجرین در اطراف دیده شده‌اند. وضعیت شهر متوسط می‌باشد.»^{۳۷}

بیجار نیز از آسیب‌های وارد شده در این ایام مصون نمانده است و سر راه عبور ستون‌های ارتش و دیگر نیروها، اخلاص‌های جدی از قبیل انفجار مین صورت گرفته است. به این ترتیب، امروز، اداره مرکزی اطلاعات و بررسی‌های سیاسی سپاه به اطلاعات سپاه بیجار اعلام کرد: «اسامی کلیه کارمندان دولت در منطقه، اعم از آموزگار و غیره را که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم با افراد ضدانقلاب همکاری دارند، با ذکر مشخصات کامل در اسرع وقت تهیه و به این اداره ارسال فرمایید.»^{۳۸}

۴۴۶

وضع بحرانی بانه، امروز هم حتی با شدت و وخامت بیشتر ادامه یافت. در نخستین ساعات بامداد امروز، این پیام از فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارسال شد: «طبق اطلاع رسیده وضع بانه خراب است و چند سنگر خودی به دست ضدانقلاب افتاده و پادگان در حال سقوط می‌باشد. درخواست می‌شود سریعاً اقدامات لازم جهت پشتیبانی هوایی به‌وسیله فانتوم صورت گیرد.»^{۳۹} خبر مندرج در نشریه کار درباره بانه، در واقع تکمیل خبر مذکور است:

«نیروهای پیشمرگه به درون پادگان راه یافته‌اند. امروز، نیروهای جنبش مقاومت موفق شدند تعدادی از سنگرهای داخل پادگان را به تصرف درآورند.»^{۴۰}

در ساعت ۱۳:۲۵، این پیام با امضای رسولی مسئول پاسداران بانه به سپاه کرمانشاه ارسال گردید: «شب گذشته، از طرف دشمن به ما حمله بسیار سختی شد که قسمتی از پادگان سقوط کرد و عده‌ای کشته و زخمی و گروگان داشته‌ایم. بدین وسیله به تمامی مسئولین اعلام خطر می‌کنیم که ما پرسنل پاسدار و ارتش، فاقد نیرو و مهمات کافی هستیم و آمادگی رزمی حملات دیگر دشمن را نداریم. برای آخرین بار به تمام مسئولین هشدار می‌دهیم و خدا را شاهد می‌گیریم که باعث تمام اتفاقات فوق‌العاده کاری مسئولین مربوطه می‌باشد شاید این آخرین تلگراف از آخرین سنگر متعلق به پاسدار و ارتشی در بانه باشد.»^{۴۱}

دقیقی بعد، پیامی بدین شرح با عنوان "اعلام خطر" با امضای مسعود، از پادگان به سپاه رسید: «درگیری به حدی شدید بود که تمامی مواضع، زیر آتش سلاح سنگین و سبک دشمن قرار داشت به‌ویژه در سمت شمال از طرف شهر و شرق به طوری که تا این لحظه ۷ نفر شهید و ۷ نفر مجروح و تعدادی که متعاقباً به عرض می‌رسد مفقودالثر [شده‌اند]، همان طوری که بارها گزارش شد کلیه سلاح با کمبود و مهمات و پرسنل با روحیه متزلزل از پادگان حفاظت و کسانی مانند فرماندهی غرب و لشکر ۲۸ و فرماندهی سقز در وضعیت قرار ندارند و چون وقت تلف کردن و قضاوت نادرست سبب ایجاد این همه مصیبت و فاجعه می‌گردد برای آخرین بار به آگاهی می‌رسانم چنانچه در اسرع وقت نیروی کمکی کافی و مهمات سبک و سنگین برای کلیه پرسنل نرسد امیدی به نگهداری پادگان نیست.»^{۴۲}

۴۴۷

افزون بر سندج و بانه، که از مراکز اصلی درگیری‌های کنونی است، در سایر نقاط کردنشین نیز به‌طور پراکنده، درگیری‌ها و اخلاعاتی وجود دارد.

در پاوه، پرتاب خمپاره از ارتفاعات به شهر ادامه یافت که بر اثر آن ۳ نفر مجروح و راهی بیمارستان شدند.^{۴۳}

در نرده، دو بمب منفجر شد. یکی از بمب‌ها ساعت یک بامداد هنگامی که یکی از مأموران شهربانی در صدد ختنی کردن آن برآمد، منفجر شد؛ در این انفجار پای مأمور شهربانی آسیب دید. بمب دیگر در ساعت ۹ بامداد، منفجر شد که بر اثر آن تعدادی زخمی شدند.^{۴۴}

در میاندوآب، ساعت یک بامداد، پلیس راه مورد حمله مسلحانه قرار گرفت که با تیراندازی متقابل خسارات و تلفاتی به بار نیامد.^{۴۵}

در این حال، در مورد تحرکات و تردد افراد مشکوک، ستاد مشترک ارتش بنا بر اعلام نیروی زمینی به ژاندارمری خبر داد که امروز قرار است «تعداد ۷۰ خانواده از افراد کومه‌له که مدتی در عراق، منطقه اربیل، ساکن می‌باشند وارد پیرانشهر شوند و در خانه‌های خود سکونت نمایند و سرپرستی این کار را ملازاده سلطان که به‌طور سببی با عزالدین حسینی منسوب می‌باشد عهده‌دار است.»^{۴۶}

۴۴۸

در دو مصاحبه مهم رادیو تلویزیونی که امروز انجام شد، مسئله کردستان، موضوع اصلی بود. رئیس‌جمهور در مصاحبه خود ضمن ترسیم خطوط کلی نوع برخورد نهایی با قضیه، جمعه آینده را روز شهدای کردستان اعلام کرد. ابوشریف نیز در مصاحبه‌ای از روند قضایا در کردستان که به قضایای اخیر سنندج انجامید، تاریخچه‌ای تقریباً مفصل و جمع‌بندی به نسبت دقیقی ارائه کرد. بنی‌صدر گفت: «من گمان می‌کنم پیروزی اساسی را خود مردم سنندج و کردستان به دست آورده‌اند. ... منهای تمایل خود مردم به این زودی قابل آزاد شدن نبود و اکثریت قاطع مردم سنندج فهمیدند که اینها راست نمی‌گویند چون ما که آنجا قصد جنگ نداشتیم و خود اینها جنگ را تحمیل کردند. ... هنوز مجلس کار خودش را شروع نکرده و بحمدالله ما در ناحیه ترکمن صحرا و در ناحیه غرب کشور خصوصاً استان کردستان به استقرار مجدد حاکمیت دولت یا موفق شدیم یا نزدیک شدیم و امیدواریم که این حاکمیت را مستقر کنیم. آیا این منافات دارد با خودمختاری به معنای اسلامی کلمه که مردم هر محل خودشان امور خودشان را تصدی کنند. به نظر من نه، این منافات ندارد و شش ماده‌ای را که پیشنهاد شده بود با اصلاحات آن پذیرفتیم و آقای فروهر را هم مسئول کردیم که این را تعقیب کند و شرایط اجرای آن را فراهم بیاورد و مردم کردستان می‌توانند مطمئن باشند که ما به وعده‌های خودمان عمل خواهیم کرد. بودجه کلانی هم برای عمران آنجا گذاشتیم و عمران آنجا را هم امیدواریم بلافاصله از فردا یا پس فردا شروع کنیم. ... در کردستان اگر عامل خارجی دخالت نمی‌کرد هیچ خونی از دماغی ریخته نمی‌شد. پس اگر کسانی در کردستان هستند که می‌خواهند عمل کنند اینها به مردم دروغ می‌گویند که اگر بگویند دولت به مردم کردستان کمتر توجه دارد و دل می‌سوزانند تا دولت عراق یا غیرعراق، پس اسلحه‌ها را بگذارند زمین به میان مردم بروند، تبلیغ کنند، مردم به آنها رأی بدهند و در حدی که قانون معین می‌کند اختیار کارها را در دست بگیرند. ... ما یک طرحی باید برای بستن مرز به اجرا بگذاریم این طرح تنظیم شده و ما منتظر بودیم که در کردستان اینها بدانند که ما با قاطعیت عمل می‌کنیم و ما زیر بار اینکه هر بازی آنها دلشان خواست در بیاورند، نمی‌رویم. ...

در اینجا باید از شهامت، کاردانی و سلحشوری سربازان، نظامیان و پاسداران و خود مردم کرد که با دلآوری و شهامت و قاطعیت قابل تقدیسی ایستادگی و مقاومت کردند و خیال مردم را آسوده کردند سپاسگزاری کرد و این‌طور نیست که دولت ضعیف است، بلکه ما می‌خواستیم نشان بدهیم که تمایل شدید داریم تا مسائل کشور از راه گفت‌وگو و صلح و تفاهم حل بشود. از این رو باید از آنها صمیمانه سپاسگزاری کرد و شهدای آنها شهدای اسلام [و] ایران هستند و من روز جمعه را روز شهدای کردستان اعلام می‌کنم و از همه مردم، از ائمه جماعت و امام‌جمعه‌ها در همه شهرها دعوت می‌کنم که در این روز از شهدای کردستان که قربانی این توطئه‌ها شده‌اند از کرد و غیرکرد ارج بگذارند.»^{۴۷}

ابوشریف نیز در مصاحبه رادیو تلویزیونی عصر امروز خود در محل سپاه، درباره وضع دشمن و تاکتیک‌های آنها و عملکردشان در منطقه و همچنین وضعیت فعلی سپاه پاسداران و ارتش و تاریخچه کردستان مطالبی را بیان کرد و در خاتمه به سؤالات خبرنگاران در مورد مسائل مختلف پاسخ گفت. وی اظهار کرد: «جریانات اخیر کردستان رابطه مستقیمی با جریانات درگیری‌های تابستان گذشته دارد. همان طوری که می‌دانید در تابستان گذشته بعد از حمله ضدانقلاب به پاوه و مریوان به فرمان امام سپاه به منطقه رفته و شهرها و پادگان‌هایی که در اختیار ضدانقلاب بود آزاد شد و متعاقب آن دیدید که هیئت حسن نیت از طرف دولت مأمور رسیدگی به مسئله می‌شود و نتیجه کار آنها این می‌گردد که به تقاضای گروه‌های سیاسی بعضی از نمایندگان مردم، سپاه پاسداران از منطقه خارج بشود و امنیت منطقه را به ژاندارمری و شهربانی و در بعضی از جاها به ارتش واگذار نماید. به دنبال این جریان، سپاه پاسداران از شهرهای بانه، سقر، بوکان، پیرانشهر، خارج شد و در بقیه شهرها عملیات نظامی را متوقف کرد و در مقر خود باقی ماند. به دنبال مذاکراتی که در اواخر سال گذشته انجام یافت قرار بر این شد که سپاه از شهر سندج نیز خارج و به داخل پادگان سندج انتقال پیدا کرده و مواضع خود را در شهر تحویل ارتش نماید. باتوجه به اینکه سپاه کراراً به مقامات دولتی تذکر می‌داد که در طول مذاکرات، ضدانقلاب اقدام به تدارک و سازماندهی و سنگربندی می‌نماید و لازم است در ضمن مذاکرات از این قبیل اقدامات جلوگیری شود، ولی متأسفانه نه تنها اقدامی در این مورد صورت نگرفت، بلکه پاسگاه‌هایی را هم که مجدداً ژاندارمری در منطقه ایجاد کرده بود یکی پس از دیگری توسط ضدانقلاب خلع سلاح گشت و به دنبال آن یک واحد از ستون ارتش در شهر نوسود با تمام تجهیزات بدون درگیری خلع سلاح گشت و باتوجه به اینکه ارتش هیچ اقدامی در منطقه به عمل نیاورده و گلوله‌ای به طرف کسی شلیک نکرده بود، حزب دمکرات با جسارت کامل واحد ارتش را خلع سلاح کرده و به امام نامه می‌نویسد که حزب دمکرات این کار را کرد و به دنبال آن از حرکت ستون ارتش به طرف پادگان سندج در شهر جلوگیری می‌شود که ستون بالاجبار حرکت خود را از خارج شهر شروع می‌کند، ولی متأسفانه عناصر ضدانقلاب که در مذاکرات خود نقل و انتقالات ارتش را در تمام مناطق ایران تأیید کرده بودند، در عمل در حالی که مرزهای غربی و جنوبی ایران از طرف دولت بعث عراق مورد هجوم قرار می‌گیرد و از داخل نیز خاک ما مورد تجاوز نیروی هوایی امریکا قرار می‌گیرد، این عناصر ضدانقلاب برخلاف تمام تعهدات خود از پشت به ارتش جمهوری اسلامی ایران خنجر زد[ند].»^{۴۸}

وی پس از اشاره مختصری به حمله آخر فروردین ۱۳۵۹ به ستون ارتشی و شهادت و مجروح شدن صدها تن از نیروهای ارتش، گذشته را یادآوری کرد و گفت: «اما بعد از اینکه سپاه از شهر سندج خارج شد، رادیو و تلویزیون و خانه جوانان و باشگاه افسران که مقرهای اصلی سپاه بود به لشکر سندج واگذار گشت. در طول یک ماه گذشته، ضدانقلاب در شهر سندج

خود را برای یک جنگ طولانی تدارک نمود و تمام خیابان‌های شهر را سنگربندی کرد و از طریق کانال‌های فاضلاب ایجاد مجاری به طرف سنگرها و ایجاد سنگرهای سرپوشیده و کشیدن تیر آهن به وسط خیابان‌ها و جوش دادن آنها در تمام شهر راه‌بندان ایجاد کردند و واحدهای ارتش مستقر در باشگاه افسران و تلویزیون و فرودگاه را محاصره نمودند. آب را بر روی آنها قطع کردند و حملات خود را با اسلحه‌های سنگین و خمپاره به طرف پادگان شروع نمودند و قصد داشتند که پادگان سندانج را اشغال کرده و اسلحه و مهمات آن را به غارت ببرند و مرتب با بلندگوهای خود در شهر صدا می‌کردند به زودی پادگان سقوط می‌کند. در یک چنین شرایطی، سپاه پاسداران وارد شهر می‌شود و درگیری از فرودگاه شروع می‌گردد. از آنجایی که ضدانقلاب از قبل خود را کاملاً مهیا کرده بود و در سنگرها موضع گرفته بود، در روزهای اول بیش از صد نفر از برادران ارتشی و پاسدار به درجه شهادت رسیدند، ولی بعد از کمی پیشروی و اتخاذ تاکتیک‌های فنی از طریق محاصره شهر و مسدود کردن راه تدارکاتی ضدانقلاب کوشیدیم تا از خونریزی بیشتر جلوگیری شود، ولی ضدانقلاب با فشار بر مردم و جلوگیری از خروج آنها از شهر و تبلیغات شدید مبنی بر اینکه پادگان به زودی سقوط می‌کند و پاسداران روحیه خود را از دست داده‌اند می‌کوشید که از پناه آوردن مردم به پادگان و پاسداران جلوگیری کند، ولی از آنجا که ضدانقلاب برای ادامه عملیات نظامی از نظر آذوقه و مهمات در مضیقه بود و برای تأمین آذوقه، مغازه‌های بسته مردم را غارت کرده و به زور وارد منازل مردم گشته و از آنها طلب نان می‌کردند و به خصوص اینکه اغلب آنها غیرکرد بوده و لباس کردی بر تن کرده بودند و وقتی که به در خانه مردم می‌رفتند و به زبان فارسی صحبت می‌کردند، مردم از آنها وحشت کرده و در را می‌بستند و آنان به زور وارد منزل می‌گشتند. همه این اعمال سبب شد که در هفته گذشته، تظاهراتی علیه حزب دمکرات و کومه‌له و چریک‌های فدایی خلق در سندانج برپا شود که بیش از ۱۰۰۰ نفر در این تظاهرات شرکت کردند و شعار می‌دادند "زنده باد امام" که تظاهرات توسط احزاب متلاشی گشت و اسف‌بارترین این اعمال قتل عام مخالفین کرد و پیش‌نمازهای محل بود که جنازه‌های آنان را پیش‌مرگان مسلمان کرد شناسایی کرده و در محل دفن نمودند و از همه فجیع‌تر اینکه به مردم کرد بی‌گناهی که به پادگان پناه می‌آوردند گاه‌وبیگاه از خانه‌های مشرف به پادگان به محل استقرار آنها تیراندازی کرده و تنی چند از کودکان و زنان را مورد اصابت قرار دادند و در این روزهای آخر، چون در درگیری‌ها خیلی تلفات داده بودند به دهات اطراف شهر رفته و جوانان ده را به زور مسلح می‌کردند و با خود می‌بردند. ابوشریف در پایان گفت: «بعد از پاک‌سازی شهر سندانج، عملیات پاک‌سازی را به خارج از شهر منتقل خواهیم کرد. دشمن مهمات سنگین خود را تخریب کرده است، ولی مقداری سلاح سبک به دست آمده است و عده زیادی از مهاجمان فراری دستگیر شده‌اند که بعد از تکمیل پرونده آنها را محاکمه خواهیم کرد. این عده بیش از ۱۰۰ نفر می‌باشند. ما چندین بار اعلام کردیم که اگر اسلحه را زمین بگذارید در پناه ما خواهید بود.»^{۴۹}

۴۴۹

سپاه طبق معمول، امروز نیز بجز مأموریت‌های حاد و اصلی خود، در عرصه‌های متفاوتی درگیر بود. به گزارش خبرنگار کیهان از یزد، شخص ناشناسی وجود یک بمب دستی در زیر اتومبیلی که در کوچه فرخی یزدی واقع در خیابان دکتر مصدق یزد توقف کرده بود را به پاسداران اطلاع داد. پاسداران پس از کشف و ختنی کردن بمب، دو جوان را در همین رابطه دستگیر کردند.^{۵۰}

نامه امروز سالک فرمانده سپاه اصفهان، به اطلاعات سپاه تهران نیز جنبه‌ای دیگر را نشان می‌دهد. در این نامه آمده است: «قرار است ۱۶۴ کیلو هروئین و ۲/۵ تن تریاک به مبلغ ۷۰ میلیون ریال در سپاه کوه به پاسداران قسمت مواد مخدر فروخته شود. باتوجه به تجربه مأموریت قبلی... مثل قبل احتیاج به ۲ هلیکوپتر کبری وجود دارد در غیر این صورت [مسئولیت] خطرات متوجه مسئولین می‌باشد».^{۵۱}

یادآوری می‌شود این اقدام درحقیقت یک معامله صوری بود که با هدف دستگیری قاچاقچیان طراحی شده بود.

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز از یک درگیری خبر می‌دهد که در ساعت ۱۷ امروز، بین پاسداران قریه مجریه و ۹ نفر ضدانقلاب که احتمالاً از همان قریه می‌باشند، رخ داد. براساس این گزارش، تعداد ۳ نفر از اهالی دستگیر و یک قبضه اسلحه کلاشینکف نیز به دست آمد.^{۵۲}

۴۵۰

مسئله انتخاب نخست‌وزیر، به‌عنوان یکی از جلوه‌های اختلافات جناحی در وضع کنونی مطرح است. امروز، روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در صفحه اول خود با تیتیر درشت نوشت: "انتخاب نخست‌وزیر به تعویق افتاد." این روزنامه سپس از قول یکی از اعضای شورای انقلاب، بدون آنکه نامی از او بیاورد، افزود: «شب گذشته، یکی از اعضای شورای انقلاب در مورد نتیجه نهایی و تصمیم‌گیری شورای انقلاب برای انتخاب نخست‌وزیر گفت این موضوع تا زمان تشکیل مجلس شورای اسلامی معوق خواهد بود. وی افزود مشکلات موجود فعلاً امکان انتخاب نخست‌وزیر را نمی‌دهد. او گفت فاصله زیادی تا زمان تشکیل مجلس باقی نمانده است و شورا پس از بررسی و بحث در این مورد به این نتیجه رسید که تا زمان تشکیل مجلس صبر کنیم».^{۵۳} اما این روزنامه در صفحه آخر همین شماره خود با درج تیتیر کمی متفاوت "تاکنون بررسی جهت انتخاب نخست‌وزیر به نتیجه نرسیده است"، نوشت: «به دنبال گفت‌وگوی تعیین نخست‌وزیر از سوی رئیس جمهوری و شورای انقلاب، حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی روز گذشته، در گفت‌وگوی اختصاصی با خبرنگار سرویس سیاسی ما درباره علت به تعویق افتادن تعیین نخست‌وزیر اظهار داشت که هنوز روشن نیست، چون هنوز روی فردی تصمیم نگرفته‌ایم، اما در مورد افراد مختلف بحث شده است که مصلحت نیست گفته شود. چون [زمان تشکیل] مجلس نزدیک است شاید [برای] انتخاب نخست‌وزیر ضرورت اقتضا نکند، زیرا چند هفته‌ای

به تشکیل مجلس باقی نمانده است، اما احتمال دارد برای همین چند هفته نیز چنانچه توافق شد نخست‌وزیر انتخاب شود. وی درباره اینکه آیا این مسئولیت به‌عهده آقای بنی‌صدر قرار می‌گیرد، گفت باید از خودشان پرسید، ولی فکر نمی‌کنم ایشان بتواند آن زحمت را متحمل بشوند. شب گذشته حجت‌الاسلام رفسنجانی گفته بود تعیین نخست‌وزیر احتمالاً به بعد از تشکیل مجلس موکول می‌شود و تاکنون بررسی‌های شورای انقلاب در این باره به نتیجه نرسیده است. احتمال می‌رود تا آخر این هفته نتیجه قطعی روشن گردد.^{۵۴}

از سوی دیگر، این موضوع در مصاحبه مطبوعاتی امروز دکتر بهشتی رئیس دیوان‌عالی کشور، بازهم مطرح شد. وی در این باره گفت: فکر می‌کنم مسئله توافق شورای انقلاب در این زمینه مسئله دشواری نباشد. مسئله اساسی این است که آیا تعیین یک نخست‌وزیر در آستانه شروع کار مجلس از نظر اصولی کار صحیحی هست یا نه. به‌خصوص که تعیین این نخست‌وزیر همراه با تأیید خاص امام باشد، این نگرانی هست که مبدا این روی رأی آزاد نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد. از طرف دیگر، یک نخست‌وزیر که الآن سر کار می‌آید بعداً می‌خواهد وزرایش را انتخاب کند و بعد شروع به کار بکند، برنامه و کارش را چگونه تنظیم خواهد کرد، آیا از همین حالا او اطمینان خواهد داشت که مجلس به او و برنامه‌اش رأی اعتماد خواهد داد یا این اطمینان را ندارد و در این صورت، چقدر می‌تواند در کارش موفق باشد. بنابراین اینها مسئله اساسی است که طبعاً نباید بدون توجه کافی به این نکات در یک چنین مسئله مهمی تصمیم گرفت.^{۵۵} وگرنه مسئله توافق اعضای شورای انقلاب و رئیس‌جمهور روی یک

نفر مسئله چندان دشواری نیست. در بخش دیگری از این مصاحبه از دکتر بهشتی سؤال شد «فکر می‌کنید سرنوشت این مسئله در آینده چه خواهد شد؟» وی پاسخ داد: «بسیار برایم پیش‌بینی آن دشوار است، چون در هر حال دو روزی که تأخیر می‌افتد معنایش این است که در یک شرایطی تازه هستیم، بدین معنا که هر قدر به آغاز کار مجلس نزدیک‌تر می‌شویم، اقدام به این کار ناموجه جلوه می‌کند.» رئیس دیوان‌عالی کشور در

مخالفت با پیشنهاد بنی‌صدر در مورد انتخاب زودهنگام نخست‌وزیر هاشمی رفسنجانی: چون تشکیل مجلس نزدیک است، شاید انتخاب نخست‌وزیر ضرورت نداشته باشد.

بهشتی: وقتی تعیین این نخست‌وزیر با تأیید امام باشد، این نگرانی هست که مبدا این روی رأی آزادانه نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد.

پاسخ به این سؤال که «آیا شما به عنوان حزب جمهوری اسلامی نخست‌وزیر را برای پیشنهاد به مجلس انتخاب کرده‌اید؟» گفت: «بی‌شک حزب خودش نامزدهایی خواهد داشت که در حال حاضر نمی‌توان از آنها نام برد.»^{۵۶}

خبرنگاری در یک سؤال جهت‌دار پرسید: «این سؤال در اذهان پیش آمده است که چرا در این مقطع زمانی که مشکلات مهم‌تری داریم آقای رئیس‌جمهوری مسئله نخست‌وزیر را عنوان کرده‌اند. آیا به این معناست که رئیس‌جمهور نگران این مسئله هستند که اگر نخست‌وزیر در زمان مجلس تعیین شود، مورد تأیید مجلس قرار نگیرد؟ این سؤال برای اکثر مردم مطرح است و این تضاد ریاست‌جمهوری و حزب جمهوری اسلامی را نشان می‌دهد. اگر ممکن است در این زمینه توضیحی بفرمایید.»

دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «من در گفت‌وگوهایی که در شورای انقلاب داشتیم تضادی نیافتم. من خوشبختانه احساس کردم که هم ما، هم دوستان در حزب جمهوری اسلامی، هم سایر اعضای شورای انقلاب، هم آقای بنی‌صدر تلاش می‌کردیم، معیارها و ضوابط لازم برای انتخاب نخست‌وزیر آینده را مشخص کنیم. اتفاقاً بحث خیلی روشن و قاطعی را خود من درباره این معیارها مطرح کردم و موقعی که این بحث مطرح بود، جلسه بسیار خوبی داشت حالت جست‌وجو، اینکه آنچه که واقعاً صحیح است همان را بیابیم و همان شب بود وقتی بیرون آمدم، گفتم جو جلسه بسیار مطلوب به نظر آمد. در ادامه بحث‌ها و مذاکراتی که در این یکی، دو روز داشتیم برای من چیزی با این آهنگ به چشم نمی‌خورد و امیدوارم که چنین چیزی نباشد. نه اینکه هست و به چشم من نمی‌خورد، امیدوارم که اصلاً نباشد چون مملکت ما الآن سخت نیازمند است که هم آقای بنی‌صدر توجه داشته باشند که بر طبق قانون اساسی، مجلس شورا نقش بنیادی دارد و رئیس‌جمهور باید هماهنگ با مجلس باشد، هم مجلس شورا بداند که بر طبق قانون اساسی قرار نیست که به عنوان یک ارگانی باشد که همیشه در رابطه با رئیس‌جمهور آهنگ مخالفت داشته باشد. چه آقای بنی‌صدر و چه نمایندگان مجلس، چه حزب جمهوری اسلامی و چه سازمان‌های دیگر امروز، خودشان را موظف بدانند برای تداوم این انقلاب و برای حل این مسائل و مشکلات مردم، صمیمانه کار بکنند. ... اما اینکه آقای بنی‌صدر خواسته باشند این را به عنوان یک راهی برای پیشگیری از اعمال نظر آزاد نمایندگان اکثریت در مجلس مورد استفاده قرار دهند، بنده امیدوارم که چنین چیزی نباشد و من نشانه‌ای بر این نیافتم. به خصوص که ما در این جلسات احساس می‌کردیم که خود ایشان هم علاقه‌مند بودند و صمیمانه می‌کوشیدند که نقطه‌نظر دوستانی را که از حزب جمهوری اسلامی هستند خوب بدانند و یک وجه جمعی به دست بیاید، یعنی چیزی به دست بیاید که همه روی آن به یک نظر مشترک برسند و نیافتم که ایشان می‌خواستند به راهی برخلاف نظر حزب جمهوری اسلامی بروند. من این را نیافتم، باز هم تکرار می‌کنم و می‌گویم من نیافتم. نمی‌خواهم با دگم و جزم مطلبی را بگویم که بیش از معلومات و آگاهی‌ام حرف زده باشم. لازم می‌دانم من این را نیافتم و این برداشتی

را که دارم به اطلاع ملت برسانم و ملت عزیز ما این احساس را داشته باشد که ما می‌کوشیدیم با همکاری و تفاهم میان همه عناصر تصمیم‌گیرنده، ملت و مملکت و انقلاب به‌سمت کمال و سعادت خیر معنوی و اجتماعی و سیاسی و اقتصادی امت اسلام جلو برود.^{۵۷}

۴۵۱

در شرایطی که با طرح مسائلی چون سرنوشت گروگان‌های امریکایی، انتخاب نخست‌وزیر و... و جدی شدن موضوع و منوط شدن تعیین تکلیف آنها به تصمیم نمایندگان مردم، ضرورت تشکیل نخستین مجلس شورا و به‌خصوص ترکیب نمایندگان آن، روزه‌روز حساسیت بیشتری پیدا می‌کند، امروز، نتایج مرحله دوم انتخابات تهران* که بار سیاسی خاصی دارد و در واقع نشانه‌ای از وزن سیاسی جریان‌های فعال کنونی و نیز جلوه و نماد اصلی جهت‌گیری‌های مجلس است در مطبوعات اعلام شد.

به نوشته روزنامه کیهان: «از مجموع یک‌میلیون و ۵۹۹۰۶۷ کارت که کامپیوتر آنها را صحیح تشخیص داده و آرای آنها را استخراج کرده، نام‌کاندیدها به ترتیب اکثریت بدین شرح اعلام می‌شود: ۱. محسن مجتهد شبستری ۱,۱۵۹,۶۶۲ رأی ۲. گوهرالشریعه دستغیب ۹۶۰,۲۴۹ رأی ۳. دکتر علی [اکبر] ولایتی ۸۵۸,۳۰۵ رأی ۴. دکتر کاظم سامی ۸۱۹,۱۸۶ رأی ۵. دکتر یدالله سبحانی ۸۱۷,۸۶۹ رأی ۶. دکتر محمدباقر حسینی لواسانی ۷۹۲,۱۴۹ رأی ۷. دکتر محمدهادی نجف‌آبادی ۷۷۴,۶۷۸ رأی ۸. عبدالمجید معادیخواه ۷۶۸,۸۲۰ رأی ۹. حبیب‌الله عسگرآبادی مسلمان ۷۶۴,۳۳۸ رأی ۱۰. محمدکاظم موسوی بجنوردی ۷۳۰,۷۷۵ رأی ۱۱. مهندس هاشم صباغیان ۶۹۲,۶۳۳ رأی ۱۲. مهدی شاه‌آبادی ۶۸۴,۷۲۲ رأی.

سرخنگوی انجمن نظارت بر انتخابات گفت ۱۲ نفر بالا حائز اکثریت و نمایندگان منتخب مردم تهران در دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی اسلامی می‌باشند. آرای بقیه افراد بدین شرح می‌باشد:

۱۳. احمد مولائی ۶۲۴,۱۸۶ رأی ۱۴. دکتر سیف‌الله وحید دستجردی ۶۱۹,۶۶۳ رأی ۱۵. مهندس محمد توسلی حجتی ۶۱۸,۹۲۴ رأی ۱۶. فتح‌الله بنی‌صدر ۶۰۹,۱۷۲ رأی ۱۷. محمدرضا توسلی ۶۰۹,۰۲۷ رأی ۱۸. مهندس عبدالعلی بازرگان ۵۸۱,۷۳۰ رأی ۱۹. اسدالله لاجوردی ۵۵۹,۰۵۳ رأی ۲۰. دکتر فرشته هاشمی ۵۵۱,۶۳۱ رأی ۲۱. مسعود رجوی ۳۷۵,۷۶۲ رأی ۲۲. محمد مبلغی اسلامی ۲۴۷,۶۱۱ رأی ۲۳. سعید امانی همدانی ۱۹۱,۶۴۸ رأی ۲۴. سیدرضا زواره‌ای ۱۱۷,۹۶۲ رأی.^{۵۸}

* اسامی ۱۸ تن از متخین مرحله اول که بالای ۵۰ درصد رأی آورده‌اند، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق (قطع رابطه امریکا با ایران)، آورده شده است.

۴۵۲

آیت‌الله خلخالی پیش از ظهر امروز، در یک تماس تلفنی با خبرگزاری پارس از سمت نظارت بر امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر که چند روز پیش از سوی رئیس‌جمهور به وی ابلاغ شده بود استعفا کرد. متن استعفانامه وی به این شرح است:

«بسمه تعالی

تصمیم داشتم طبق موازین شرعی و قانونی ریشه مواد مخدر و گردانندگان باند قاچاق را در اسرع وقت از بیخ‌وبن برکنم و به مدد الهی قدرت آن را داشتم و در مذاکرات با آقای رئیس‌جمهور محترم و آقای میرسلیم و سایر مقامات مسئول چه کتباً و چه شفاهاً این کار به اینجانب محول شده بود، ولی متأسفانه معلوم می‌شود که دست‌هایی در کار است که نمی‌خواهند وضع این کشور سامان بگیرد و لذا اعلام می‌دارم که اینجانب از این تاریخ به بعد، هیچ‌گونه سمتی راجع به مواد مخدر ندارم و از این سمت استعفا می‌دهم، ولی کفافی‌السابق مطیع و منقاد اوامر رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی، می‌باشم که هر دستوری از طرف معظم‌له صادر شود کفافی‌السابق با تمام وجود حاضر به انجام آن خواهم بود.

صادق خلخالی»^{۵۹}، ۱۳۵۹/۲/۲۴

لازم به ذکر است که دیروز از سوی دکتر بنی‌صدر رئیس‌جمهوری، اطلاعیه‌ای در مورد حدود و وظایف حجت‌الاسلام خلخالی درباره مأموریت اخیر ایشان انتشار یافته بود. متن اطلاعیه به این شرح است:

«بسمه تعالی

نظر به مراجعه دادستان کل کشور و دادستان انقلاب به رئیس‌جمهوری و پرسش از حدود وظایف حجت‌الاسلام خلخالی در مأموریت اخیر اشعار می‌دارد که مشارالیه به هیچ‌وجه وظیفه قضایی ندارد و اصولاً رئیس‌جمهوری نمی‌تواند وظیفه قضایی تفویض کند. بنابراین، مأموریت ایشان محدود به نظارت اجرایی در امر [مبارزه با] قاچاق و تحقیق و پیگیری و تشکیل پرونده و تفویض آن به مقامات ذی‌صلاح قضایی است.

رئیس‌جمهوری، ابوالحسن بنی‌صدر»^{۶۰}

به دنبال انتشار این اطلاعیه، آیت‌الله خلخالی دیشب، در تماسی با خبرگزاری پارس گفت: «اینجانب برای قضاوت شرعی در دادگاه‌های انقلاب اسلامی ایران انجام وظیفه کرده‌ام و کفافی‌السابق انجام وظیفه خواهم نمود و این حکمی است که از طرف امام به اینجانب داده شده و مقام ریاست‌جمهوری حکمی را که به من داده است مربوط به قضاوت نیست و خود ایشان فرموده‌اند که من نمی‌توانم به کسی حکم قضاوت بدهم. روی این اصل... در جلسه روز ۱۳۵۹/۲/۲۲، در وزارت کشور راجع به مسئله مواد مخدر تصمیماتی گرفته شد و به دنبال همین

تصمیمات از صبح روز چهارشنبه ۱۳۵۹/۲/۲۴، در زندان قصر به پرونده‌های متهمین درجه یک رسیدگی و حکم شرعی درباره آنها صادر خواهم کرد و در این باره به هیچ‌یک از افراد متهم درجه یک تخفیف قائل نخواهم شد. چون اگر در حق آنها ارفاقی کنیم، این خیانت به ملت ایران است. وی اضافه کرد ما تصمیمات لازم را اتخاذ خواهیم کرد و از هیچ‌یک از گروه‌های مافیایی، سیا، موساد، ساواک، گانگستری و ضدانقلاب که در رأس آنها واردکنندگان و پخش‌کنندگان مواد مخدر قرار دارند باک و هراسی نخواهم داشت.» وی همچنین گفت: «همان‌طوری که کراراً تأکید و اعلام کرده‌ام وظیفه خود می‌دانم که از آقای رئیس‌جمهور حمایت کنم و مسلماً دست‌های نفاق‌افکنانه‌ای وجود دارد که می‌خواهد میان افراد فعال تفرقه بیندازد، ولی ما با تصمیم خود توطئه‌ها را خنثی خواهیم کرد.»^{۶۱}

به‌هرحال، در سطح علنی مشخص نشد که چرا آقای خلخالی با وجود اظهارات محکم شب گذشته، امروز قبل از ظهر، به‌جای رفتن به زندان قصر برای اجرای گفته‌هایش، اعلام استعفا کرد.

۴۵۳

در شرایطی که بخشی از ارتش درگیر مسائل کردستان است و به‌شدت از طرف گروه‌های کمونیستی تحت فشارهای چندجانبه است، امروز، از دو جهت کاملاً متضاد (حسن نزیه در پاریس و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در داخل) به‌نحوی آشکار زیر سؤال رفت.

در پاریس یکی از کادرهای مؤثر و سابقه‌دار و موجه دولت موقت که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی عهده‌دار یک مقام حساس؛ یعنی در رأس امور نفت بود و سپس در فرانسه به فراریان انقلاب پیوست، امروز مصاحبه مفصلی انجام داد که خبرگزاری‌های مختلف آن را پوشش خبری دادند. وی ضمن این مصاحبه، علاوه بر ذکر برخی مطالب غیرمنتظره، ارتش را به‌صراحت به‌عنوان یک نیروی کودتاگر علیه نظام جدید مطرح کرده است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس حسن نزیه مدیرعامل سابق شرکت ملی نفت ایران، در پاریس اعلام کرد جناح مخالف تبعیدی ایران به‌زودی تجمع و در قیام ملت علیه رژیم کنونی ایران نقش مثبتی ایفا خواهد کرد. وی در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: طرح ایجاد دفتر هماهنگی جناح مخالف تبعیدی در حال مطالعه است. نزیه ضمن تجلیل از شهادت و میهن‌پرستی شاپور بختیار نخست‌وزیر سابق ایران که او نیز در فرانسه به سر می‌برد، هرگونه همکاری را با ژنرال اویسی، یکی از مهم‌ترین رهبران نظامی رژیم سابق که متهم به قتل عام در ایران است، تکذیب و اظهار کرد ملت ایران به اقدام نظامی که از جانب ژنرال اویسی طرح‌ریزی شده باشد، نیازی ندارد. به‌نظر حسن نزیه اختلافات موجود در حکومت فعلی، به‌ویژه میان حزب جمهوری اسلامی از

یک سو و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری، از سوی دیگر، همراه با نارضایتی روزافزون ملت از حکم فرمایی افراد ناوارد و بی تجربه در امور مملکتی و نیز وضع اسفناک اقتصادی ایران، سبب سقوط رژیم تهران خواهند شد.

نزیه همچنین از حزب توده به شدت انتقاد کرد و آن را متهم به همکاری با خارجیان ساخت. او گفت: اینها مأموران کمونیست هستند که زیر نقاب اسلام به نفع خارج عمل می کنند و در صنایع نفتی ایران خرابکاری کرده، سعی نموده اند این صنایع را فلج سازند. در مورد صنایع نفتی ایران نزیه نظریه بسیار بدبینانه ای را، چه از نظر تولید و چه از نظر فروش، ارائه داد و گفت که پس از کناره گیری وی به علت مدیریت ناوارد مذهبیون تلفاتی در کادریهای نفتی به وجود آمده است. نزیه افزود: اگر این وضع ادامه پیدا کند، ایران به زودی مجبور خواهد شد برای مصرف داخلی خود نفت وارد کند. در مورد احتمال تماس با رهبران کنونی ایران، حسن نزیه گفت خواهان تماس با مذهبیونی که اطراف آیت الله خمینی را گرفته اند نیست و افراد غیر مذهبی نیز مانند آقای بنی صدر هرگز جرئت نخواهند کرد با او تماس بگیرند زیرا از سرزنش می هراسند.^{۶۲}

همچنین به گزارش آسوشیتدپرس از پاریس، حسن نزیه در این نشست مطبوعاتی گفت: دیر یا زود ایرانیان به پا خواهند خاست و رژیم آیت الله خمینی را سرنگون خواهند کرد. نزیه که به حالت تبعید در پاریس زندگی می کند مدعی شد اوضاع در ایران اینک بدتر از زمان شاه شده است. نزیه گفت به اعتقاد وی افراد زیادی در نیروهای مسلح ایران آماده قیام هستند، اگرچه وی هیچ تماسی با نظامیان ایران ندارد، ولی به گفته خودش اطمینان دارد. نظامیان ایران رهبرانی دارند که برای عمل آماده اند. نزیه در پاسخ به این سؤال که آیا مخالفان رژیم ایران به گرد شاپور بختیار که او نیز در پاریس است جمع خواهند شد، گفت احتمال دارد جناح مخالف شامل گروه های متعددی باشد. نزیه گفت رژیم فعلی ایران به غلط گمان می کند که انقلاب ایران یک انقلاب مذهبی برای نجات اسلام بود. اسلام در ایران هرگز در خطر نبوده است و برای نجات خود نیازی به انقلاب نداشته است. وی افزود در طول ۲۵ سالی که برای حقوق بشر در ایران مبارزه می کرده است به خاطر نمی آورد با گروه زیادی از انقلابیون مذهبی که امروز قدرت را در ایران در انحصار خود دارند برخورد کرده باشد. وی گفت: آنچه امروز به نام اسلام در ایران رخ می دهد در واقع تجاوز به روح و معرفت این ملت بزرگ است.^{۶۳}

در تهران، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی بیانیه ای انتشار داد که روزنامه جمهوری اسلامی آن را در سه ردیف در صفحه اول به صورت تیتراژ اصلی چاپ کرد. در این بیانیه که روزنامه جمهوری اسلامی، با عنوان درشت "آماده باش! با طرح کودتای امریکایی مقابله کنیم" آن را در نیم صفحه اول خود انتشار داد، از جمله آمده است: «مردم مسلمان و انقلابی، براساس اطلاعات

موثقی که به ما رسیده، امریکای جهانخوار با تکیه بر ستون پنجم خود (ایادی مزدور داخلی) و با همکاری فراماسونری، صهیونیزم بین‌المللی، اینتلجنت سرویس، موساد و... درصدد تهاجم نظامی جدیدی است. بدین معنی که توطئه شکست‌خورده‌اش در طیس در ابعاد وسیع‌تری ادامه یافته، احتمالاً توسط عمالش در درون ارتش (که متأسفانه بعضاً تا فرماندهی سطوح بالا نیز نفوذ کرده‌اند)، ساواکی‌های فراری و مخفی (که اینها نیز متأسفانه احیای شبکه کرده‌اند!) و... درصدد برپانمودن یک کودتای داخلی است، این کودتا ممکن است تحت‌عنوان "دفاع از انقلاب اسلامی"، "مارکسیستی و دست‌چپی" یا "ملی و دفاع از استقلال و تمامیت ارضی ایران" باشد. این کودتا به‌اصطلاح به آشوب و هرج‌ومرج در سراسر کشور خاتمه می‌دهد، سران انقلاب و به‌خصوص پیروان مشی امام و احتمالاً تعدادی از مردم روشن‌فکر و بیدار را از دم تیغ می‌گذرانند، مسئله کردستان را حل می‌نماید. بحران‌ها را در سیستان و بلوچستان، خوزستان، آذربایجان و گنبد حل می‌کند و درنهایت استقلال، امنیت و تمامیت ارضی ایران به‌دست مزدوران امریکایی به ارمان می‌آورد! البته در این میان محاصره اقتصادی پایان یافته و حملات نظامی بعث عراق نیز قطع می‌گردد. این "حکومت مترقی" در صورتی که کودتا! به‌اصطلاح "مارکسیستی" یا "ملی" باشد، چون احتمالاً دستش به خون رهبران انقلاب و مردم آلوده خواهد بود، بلافاصله با یک کودتای دیگر دست راستی به شیوه "اندونزی" سرنگون می‌شود!... تأکید می‌کنیم که ما شرایط کنونی را همچنان‌که در بیانیه "نگاهی به توطئه نظامی امریکا" مفصلاً شرح داده‌ایم، همانند شرایط ۲۵ تا ۲۸ مرداد ۳۲ ارزیابی کرده، هرلحظه امکان اجرای نقشه‌های ویرانگری را توسط اجانب و ایادی داخلی‌شان می‌دهیم. البته ما با اتکا به یاری خدا و با پشتوانه ایمان، هوشیاری و فداکاری شما مردم شرافتمند و شهادت‌طلب، یقین داریم که این نقشه‌ها حتی در صورت عمل دقیق نیز راه به جایی نخواهد برد و با خشم توده‌های مسلمان سرکوب و نابود خواهد گردید، اما برای آگاهی مردم و به‌دلیل حساسیت اوضاع، چون از طرف مسئولین امر تاکنون اقدام جدی در این جهت صورت نگرفته است، رهنمودها و پیشنهادات خود را با شما در میان می‌گذاریم:

الف) هشدار و رهنمود به مردم انقلابی: از هر نوع تفرقه و تشتت پرهیز کرده... در صورت عدم وجود و یا عدم امکان ارتباط با کمیته‌ها، هسته‌های محلی در مساجد تشکیل داده و زیر نظر معتمدین و معتقدین به انقلاب و امام با هسته‌های مشابه در سایر مناطق ارتباط منظم و حتی‌الامکان ارگانیکی برقرار نمایند.

ب) هشدار و رهنمود به پرسنل مسلمان و انقلابی نیروهای مسلح (اعضای انجمن‌های اسلامی و سایر مسلمانان متعهد):

۱. مراقب تحولات مشکوک در ارتش بوده و مرتباً آنها را به مقامات مورد اعتماد خود گزارش دهید و از اینکه اقدام عاجلی صورت نگیرد، مأیوس نگشته و به تلاش خود ادامه دهید.

۲. حتی الامکان فعالیت‌های خود را به‌طور مخفی انجام داده، تا از چشم فرماندهان ناصالح به دور ماند.

۳. آمادگی مقابله با کودتا را در ارتش به وجود آورده و با برادران همفکر خود در دیگر پادگان‌ها (از هر طریق که ممکن است) ارتباط و هماهنگی ایجاد کنید.

ج) هشدار به سپاه، کمیته‌ها و ستاد بسیج در مورد حفظ آماده‌باش کامل و متشکل کردن و مسلح نمودن حساب‌شده مردم و هشدار و پیشنهاد به مسئولین اجرایی: بیش از این مردم را از اوضاع و احوال بی‌اطلاع نگذارید، همچون امام امت به مردم و نیروی دشمن‌شکشان ایمان داشته باشید و... دستگیری و مجازات ساواکی‌ها و مهره‌های رژیم سابق که بی‌شک از دست‌های مشخص و سازمان‌یافته آمریکا در داخل کشورند... از هر نوع اختلاف و تفرقه پرهیزند! خصوصاً روی سخن ما با آن دسته از اعضای شورای انقلاب و ارگان‌های اجرایی است که در خط همه‌جانبه امام نبوده و همواره حتی هنگام تهاجم نظامی آمریکا نیز خرده‌حساب‌های شخصی خود را تسویه می‌کنند، می‌باشد. مسلح کردن مردم از طریق سپاه - کمیته‌ها و ستاد بسیج ملی.

د) هشدار به نیروهای چپ و منحرف: شما اگر به‌راستی و به قول خودتان تضاد اصلی را با آمریکا می‌دانید، اینک این گوی و این میدان! پشت‌سر مردم و رهبری انقلاب عمل کرده و در این مراحل حساس از هر نوع تخریب، کارشکنی، توطئه و تضعیف رهبری انقلاب و ارگان‌های اجرایی (به‌خصوص نهادهای مردمی و انقلابی) پرهیزید تا ننگ ابدی در تاریخ خود به‌جای نگذاشته و چون حزب توده پس از ۲۸ مرداد ۳۲ بیش از این خود را به لجن آلوده نکنید. درست عمل کردن صرفاً به نفع خود شماست... به امید پیروزی نهایی انقلاب اسلامی بر شیطان بزرگ.

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۴»^{۶۴}

در صفحه اول شماره امروز نشریه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق) در کنار عکسی از تجمع ضد امریکایی، ضد اسرائیلی طرف‌داران سازمان در واشنگتن به مناسبت سالروز انعقاد قرارداد کمپ دیوید، اطلاعیه‌ای با عنوان "اعلامیه دانشجویان طرف‌دار سازمان در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید" درج شده است. در این اطلاعیه آمده است:

«به نام خدا و به نام خلق قهرمان فلسطین و به نام همه خلق‌های تحت‌ستم دنیا در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید ما طرفداران سازمان مجاهدین خلق ایران این به‌اصطلاح قرارداد را با شدت هر چه تمام‌تر محکوم می‌نماییم. هم‌اکنون در فلسطین اوج مبارزات مداوم ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی خلق علیه امریکا عکس‌العملی وسیع در سطح بین‌المللی به جریان انداخته است. صهیونیزم جنایتکار و مرتجعین وابسته به آن غافل از موج آگاهی خلق‌ها که حرکتی را همچون سیلی خروشان برای معدوم‌کردن پایگاه‌های توخالی آنان به پیش می‌رانند، در لحظات آخر به کوششی بی‌ثمر متوسل گشته است. ... امریکا و دست‌نشاندهانش سادات و بگین در زباله‌دان تاریخ مدفون خواهند گشت. ما بر ضرورت پیوندی هر چه مستحکم‌تر میان انقلاب ما و حرکت‌های آزادی‌بخش جهان تأکید نموده و می‌گوییم که رمز پیروزی در مبارزه آزادی‌بخش، ایجاد جبهه‌ای ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی در درون و برون مرزها می‌باشد. ما ایرانیان در پشتیبانی از مبارزه و خواسته‌های فلسطین استوار ایستاده و حمایت‌های مالی و نظامی خود را از انقلاب فلسطین به‌طور روزافزون افزایش خواهیم داد. ... این انقلاب فلسطین بود که برای اولین بار اسلحه در دستمان نهاد و هنوز نبرد ما و شما با امپریالیسم و صهیونیزم ادامه دارد. به امید روزی که همدیگر را در بیت‌المقدس ملاقات کنیم، وقتی که ارتجاع در منطقه محو گشته باشد، همان‌طور که برادر مجاهدان مسعود رجوی متذکر گشت که ما مجاهدین خلق همواره خود را دست‌پروردگان انقلاب فلسطین حساب می‌کنیم. ... امروز ایران، فردا فلسطین، زنده باد مجاهدین خلق ایران»^{۶۵}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۵۹/۲/۲۴

۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۱۰.
۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۳. همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۴. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۳.
۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۷.
۶. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۳.
۷. همان.
۸. سند شماره ۰۴۲۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (اداره سوم - مرکز فرماندهی) به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۹. سند شماره ۰۴۱۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از زاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۱۰. سند شماره ۰۳۰۷۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات سپاه مشهد به فرماندهی سپاه مشهد (بخش مرزی واحد اطلاعات)، ۱۳۵۹/۲/۲۵.
۱۱. سند شماره ۰۴۱۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۱۲. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۷، ص ۱۲.
۱۳. همان.

۱۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۱۶.
۱۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۵۹/۲/۲۵، صص ۲ و ۳، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴ مه ۱۹۸۰ (۱۳۵۹/۲/۲۴).
۱۶. روزنامه نامه مردم، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۶.
۱۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۱۰.
۱۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۳، توکیو - خبرگزاری پان‌عرب، ۱۴ مه ۱۹۸۰ (۱۳۵۹/۲/۲۴).
۱۹. سند شماره ۳۴۰۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۲۹.
۲۰. سند شماره ۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان ساحلی خسروآباد به فرمانده گارد ساحلی خسروآباد (رکن ۳)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۲۱. سند شماره ۴۱۳۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۲۵.
۲۲. سند شماره ۳۳۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی خوزستان به وزارت کشور (اداره کل انتظامی)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۲۳. سند شماره ۶۰۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره دوم ستاد مشترک (مدیریت اطلاعات) به ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۲۴. سند شماره ۶۰۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۱۸.
۲۵. سند شماره ۴۱۲۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۲۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۱۲.
۲۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۳.
۲۸. مجید ناداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، ۱۳۸۹، ص ۴۷۹.
۲۹. همان، ص ۴۸۱.
۳۰. همان، ص ۴۸۱.
۳۱. همان، ص ۴۸۲.
۳۲. سند شماره ۴۱۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نهاجا (پست فرماندهی)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۳۳. سند شماره ۴۱۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی (عملیات) به سپاه همدان (عملیات)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۳۴. سند شماره ۴۲۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:
- تلفن‌گرام از سرپرستی جمعیت شیروخورشید به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۳۵. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۳.
۳۶. همان.
۳۷. سند شماره ۴۱۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران (عملیات)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۳۸. سند شماره ۴۱۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی‌های سیاسی به اطلاعات سپاه بیجار، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۳۹. سند شماره ۴۱۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۴۰. سازمان چریک‌های فدایی خلق ایران، هفته‌نامه کار، شماره ۵۹، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۹.
۴۱. سند شماره ۴۱۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از مسئول پاسداران بانه به سپاه پاسداران کرمانشاه، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۴۲. سند شماره ۴۱۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از بانه به سپاه پاسداران، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۴۳. سند شماره ۴۱۲۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۴۴. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۳.
۴۵. سند شماره ۴۱۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۴۶. سند شماره ۴۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۳۵۹/۲/۲۵.
۴۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۷.
۴۸. همان، ص ۱۲.
۴۹. همان، ص ۱۲.
۵۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۱۳.
۵۱. سند شماره ۴۲۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران (اطلاعات)، ۱۳۵۹/۲/۲۴.
۵۲. سند شماره ۴۱۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن ۳ - دایره امنیت) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۲۸.
۵۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۴، صص ۱ و ۲.
۵۴. همان، ص ۱۲.
۵۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۱.
۵۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۷.
۵۷. همان.

۵۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۳.
۵۹. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۲.
۶۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۴، ص ۳.
۶۱. همان، ص ۱۲.
۶۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۸، ۱۳۵۹/۲/۲۶، صص ۲ و ۳، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۴ مه ۱۹۸۰ (۱۳۵۹/۲/۲۴).
۶۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۵۵، ۱۳۵۹/۲/۲۵، صص ۱ و ۲، پاریس - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴ مه ۱۹۸۰ (۱۳۵۹/۲/۲۴).
۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۲۵، ص ۲.
۶۵. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۴، ۱۳۵۹/۲/۲۴، صص ۱ و ۲.